ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Vastaanottaja: Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta (HE 36/2026 vp)

Päiväys: 22.4.2026

Lausunnonantaja: Veljekset Kuusisto Oy

1. Johdanto ja roolimme

Veljekset Kuusisto Oy toimii elintarvikeketjun molemmissa päissä, sekä alkutuotannossa että tavarantoimittajana kaupalle. Edustamme toimijaa, joka on riippuvainen sekä tuotannon jatkuvuudesta että toimivista jakelukanavista kuluttajien tavoittamiseksi.

Pidämme elintarvikeketjun toimivuutta menestystä yhteisenä etunamme. Suomalainen elintarvikeketju on merkittävä yhteiskunnallinen toimija, jonka kilpailukyky ja kestävyys edellyttävät kuitenkin jatkuvaa kehitystä. Tämän vuoksi suhtaudumme hallituksen esitykseen (HE 36/2026 vp) rakentavasti ja tuemme tavoitetta luoda selkeät säännöt elintarvikemarkkinoille.

2. Näkemykset esitetyistä muutoksista

Hallituksen esityksen tavoitteet – avoimuuden lisääminen ja neuvottelujen kehitysehdotukset ovat edellytyksiä sille, että voimme rakentaa pitkäaikaisia kumppanuuksia.

- **Kaupan omien tuotemerkkien (PL-tuotteet) rooli ja läpinäkyvyys:** Kaupan omat merkit ovat osa nykyaikaista kilpailua, mutta on tärkeää, että tasapaino säilyy kaupan merkkien ja tavarantoimittajien tuotemerkkien osalta. Kannatamme esitystä, joka varmistaa, että kilpailu hyllypaikoista ja näkyvyydestä tapahtuu tasapuolisin perustein. Uskomme, että kuluttajien kannalta paras lopputulos syntyy, kun kaupan omien merkkien rinnalla on tilaa tavarantoimittajien brändeille ja innovaatioille. Selkeämmät pelisäännöt tässä asiassa vähentävät epävarmuutta ja kannustavat investoimaan omiin tuotteisiin sekä tekemään yhteistyötä puolin ja toisin. Tällöin kuluttajalle jää myös valintamahdollisuus kaupassa tuotemerkkien suhteen.

- **Tietosuojan ja hallinnollisen taakan keventäminen:** Pidämme arvokkaana kehityssuuntana ehdotusta, joka selkeyttää tavarantoimittajan ja ostajan välistä tiedonvaihtoa. Liikesalaisuuksien suojaaminen on kestävän ja luottamuksellisen kumppanuuden perusta. Uskomme, että keskittämällä neuvotteluissa huomiota enemmän tuotteen laatuun, toimitusvarmuuteen ja lisäarvon tuottamiseen, voimme yhdessä parantaa toiminnan tehokkuutta. Tämä lähestymistapa auttaa vähentämään hallinnollista kuormaa ja edistää sujuvaa, avointa yhteistyötä ketjun kaikissa vaiheissa.

- **Sopimusten uudelleenneuvottelu poikkeuksellisissa olosuhteissa:** Viime vuosien markkinahäiriöt ovat osoittaneet, että jäykät, pitkäkestoiset sopimukset voivat muodostua riskiksi koko ketjulle. Kokemuksemme Ukrainan sodan aiheuttamasta nopeasta kustannusnoususta osoitti, että molemminpuolinen joustavuus ja kyky neuvotella sopimukset uudelleen kriisitilanteessa olivat välttämättömiä koko ketjun toimitusvarmuuden kannalta. Tällaisten ennakoimattomien kriisien, kuten nykyisen kaltaisen geopoliittisen epävarmuuden (esim. Iranin tilanne) kohdalla, olisi perusteltua, että elintarvikemarkkinavaltuutetun roolia vahvistettaisiin puolueettomana arvioijana. Valtuutetun tulisi voida toimia tahona, joka objektiivisesti toteaa, milloin poikkeukselliset olosuhteet täyttyvät ja milloin sopimusten hintaehtoja on välttämätöntä tarkistaa. Tämä loisi tarvittavaa turvaa ja selkeyttä molemmille osapuolille ja vähentäisi pitkittyneitä neuvotteluja kriisin keskellä.

- **Huoltovarmuuden vahvistaminen:** Pidämme erittäin tärkeänä, että esitys huomioi elintarvikeketjun roolin osana kansallista huoltovarmuutta. Kun koko alkutuotannon ja elintarvikeketjun toimintaedellytykset turvataan selkeillä pelisäännöillä, varmistamme kotimaisen ruoantuotannon jatkuvuuden ja kaikissa olosuhteissa. Ehdotetut muutokset tukevat kestävää ja kriisinkestävää ruokajärjestelmää, mikä on yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta keskeinen tavoite.

3. Yhteenveto ja suositukset:

Veljekset Kuusisto Oy katsoo, että ehdotetut muutokset tukevat kestävää liiketoimintaympäristöä. Emme näe, että näitä esitettyjä muutoksia olisi kohdistettu mitään elintarvikeketjun toimijaa kohtaan, vaan ne ovat selkeä tapa, joilla vahvistetaan suomalaisen elintarvikeketjun vakautta ja investointikykyä.

Toivomme, että lain soveltamisessa korostetaan neuvottelujen ja kumppanuuden merkitystä. Laki on työkalu, joka antaa raamit, mutta todellinen laatu ja kilpailukyky syntyvät jokapäiväisessä arjen yhteistyössä. Esityksen myötä elintarvikemarkkinavaltuutetun roolin

vahvistaminen on perusteltua, jotta epäselvissä tilanteissa on käytettävissä puolueeton arvioija, joka tukee ketjun tasapainoa.